

УДК: 338.483.12:659.1(497.115) 338.483.12:659.1(497.7)

ТУРИСТИЧКА ПРОМОЦИЈА НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО ГРАД ВИТИ

Цане Котески¹, Перпарим Кахили²,

¹Проф.д-р Цане Котески, Универзитет „Гоце Делчев - Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика-Гевгелија, cane.koteski@ugd.edu.mk

²Студент на трет циклус докторант, Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет Гоце Делчев, Штип, Северна Македонија, perparim.qahili@gmail.com

Апстракт

Културните вредности се создавале и се создаваат низ вековите низ светот, но и во земјата. Многу културни вредности се познати дестинации за милиони туристи ширум светот. Нашата земја има долга културна историја која има траги во сите правци, траги кои ги имаме и во градот Витија. Многу од нив се непознати за луѓето кои би требало да знаат за нив, и секако потенцијално да бидат посетени од туристи.

Туристичките движења кај нас имаат културно да ги промовираат. Наместо туристичка историја и културни вредности, тоа е незадоволително иако има јавен потенцијал да се направи такво нешто и да се покаже туристички интерес. Дали разбирањето на туристичката промоција е најдобрата дефиниција за културните вредности?

Промоцијата на културните вредности во туризмот значи ревитализација на предметите, организирање на културни активности, музичко-сценски продукции, разговори, поетски вечери како и разни изложби на уметност и занаетчиство. Сите културни објекти мора да бидат во целост и да не се одвоени од културните активности.

Клучни зборови: културна вредност, споменик на културата, туризам, туристичка промоција.

Вовед

Културата, културните вредности, културните добра се создаваа и се создаваат ширум светот, а кај нас многу културни вредности се популарни дестинации за патување на милиони туристи ширум светот. Нашата земја има долга историја, која ја среќаваме во сите делови на земјата, вклучувајќи го и градот Витија. Стандардот за производство беше да се документираат некои моменти од културниот туризам, движењата и создавањето на културниот туристички производ на нашата земја, за податоците за најважните културни вредности.

Побарувачката за културен туризам кај нас е полна, без разлика дали тие се создадени во историска прилика или во крајна линија како спомен на посебни фестивали и настани. Можна е валоризација и туристичка презентација со разни манифестации, сценски ревији.

Ќе продолжи и манифестациониот туризам на манифестациите кои се мотивирани од културни посети, уметнички и забавни манифестации со слични карактери и содржини. Уникатните настани, кои се забавни и интересни, можат да дадат посебна искра на една дестинација, заживувајќи го нејзиниот туризам, кој е на високо место на туристичката мапа и привлекува значителен број посетители.

Градот Вити е познат по фестивалите Флакадан на Карадак и поради манифестацијата сака да го изгради својот туристички лик, а има и други кои имаат ваков настан кој станува се поинтересен за населението. Локално и пошироко, како што е учеството на различни културно-уметнички групи од регионот и светот, па се до Перу и Еквадор. Витија со предизвикување на постоечките и воведување нови, може да ги искористи своите можности во туристичко-културна промоција.

Позицијата на Вити во регионот на Анаморав

Точното време на формирањето на Витија не може да се докаже, но според некои пишани и материјални податоци таа мора да биде најмалку средовечна. Општина Вити во поголемиот

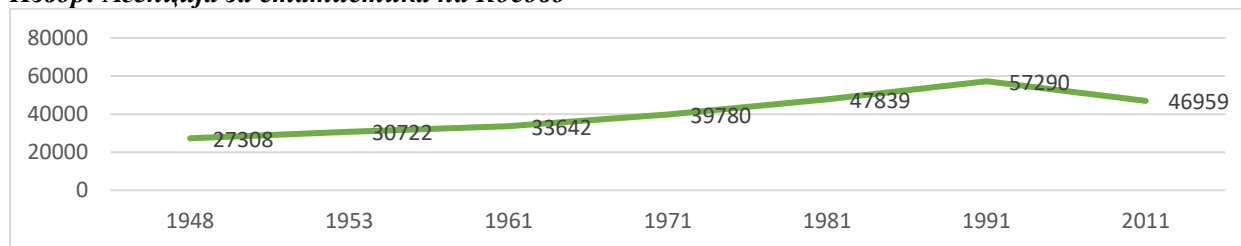
дел од регионот на Анаморава, нејзината географска положба е многу голема, голем дел од проширената јужна рамнина на Морава, многу големо поле кое овозможило оваа територија уште од рано време да биде населена од Илирите. луѓе, доказ за ран живот во овие албански земји се и урнатините на замоци и други предмети од илирскиот период, како на пр. Замокот Бинча, замокот Терпеца, замокот Герчари итн.

Витиа се протега на остатокот од Република Косово, се наоѓа во средината на општина Гњилане на север, општина Качаник на југ од исток, таму се планините Карадак од Скопје и се затвора во планините на Жеговци. Од големо значење за општина Витија е реката Морава е Бинча, која извира во Карадак Планина (Црни Планини) на територијата на Р. Македонија и . на Република Косово, позната како Морава е Бинча, името на оваа река потекнува од еден стар студент кој се викал Мур-ан. Годиinata има рамен студ, прилично плодна почва. Големо влијание врз нејзината локација на границата со Македонија има и географската локација на Вити, каде што аеродромот во Скопје е оддалечен само 55 километри, како и аеродромот во Приштина (50 километри). Витија има многу географски карактеристики и тоа е поврзано со добрите врски со другите центри на Косово и регионот, подобрените врски на Гњилане (20 км), Феризај (20 км), Каќаник (околу 15 км) итн.

Табела 1: Движење на населението во општина Витија (1948-2011)

Општина Вити	1948 година	1953 година	1961 година	1971 година	1981 година	1991 година	2011 година
Жителите	27308	30722	33642	39780	47839	57290	46959

Извор: Агенција за статистика на Косово

Графикон 1: Движење на населението врз основа на пописи пред 1948-2011 година во Вити

Повеќето од членовите на Вити имаат албански народ со некои Албанци кои припаѓаат на српската заедница, а некои други со Албанци, Срби и други заедници.

Културно-историски манифестации

Ова тело на културни принципи е многу, но важи за сето она што го имате на сцената, кои се набљудувани, контактите меѓу креаторите, изведувачите и набљудувачите, некои дела и набљудувачи се исто така уметнички, а некои подмножества се уметнички. современ.

На конференцијата во Венеција, во 1999 година, Рене Махеу, (генерален директор на УНЕСКО) рече: „Идејата за луѓето станува поширока, подлабока и поразновидна по изглед што ги надминува едноставните аспекти. Човекот е значење на економска димензија, но жива реалност, човечко суштество во неговата бесконечна потреба, потенцијали. и неговите стремежи... Во концептот на развој, тежиштето е преминот од економското кон општественото, а не сме стигнале до точка оваа промена да почне да се приближува кон културата“.¹

Дефиниција и карактеристики на манифестации. Голем број земаат оние кои посетуваат различни манифестации и доброволно патуваат до главните дестинации за да учествуваат на настани што им се интересни. Самиот термин манифестација доаѓа од англискиот збор настан.² Се организираат манифестации во однос на општествените прашања со содржина, профил на учество, број на посетители и времетраење, што ја карактеризира важноста на

¹Цитирана од Лулански, Т, во нејзината статија (2006) стр.52; Програма за развој на Обединетите нации (УНДП). 1994. Извештај за човековиот развој 1994. Oxford University Press

²Кесар,О, Специфични форми на туризам, Загреб, 2015 г.

прашањата, важноста. Улогата на настаните е да привлечат посетители во област во која вообичаено не би патувале. Покрај тоа, тие можат да патуваат до одредена дестинација по завршувањето на настанот или манифестацијата и на тој начин да создадат нова дестинација како вредност. Меѓу другото, има многу факти кои се манифестирани, дека немаат никаква врска, а посетителот мора да биде физички присутен за да ужива во друштвото. Тие се случуваат само еднаш годишно, за разлика од другите туристички настани, што значи дека туристичките движења се концентрираат во кратко време.

Слика 1: Прво училиште на албански јазик - Стубел - Општина Вити

Манифестот на таков човек сличен по форма и содржина, посебни карактеристики различни, особено и програма ја прават вистината она што поинаку ќе го види. Згора на тоа, нивните очекувања, расположение и став ќе бидат сите млади луѓе. Тоа е тоа освен манифестациите што ги прави видливи, дури и неодоливи, бидејќи она што е создавање на слика. Се верува дека попозитивната слика за една земја има влијание врз индустриските инвестиции на крајот на светот и благосостојбата на жителите на земјата на различни начини. Манифестациите и гласовите се привремени објекти на можна трансформација, а при манифестацијата на оваа манифестација друго место бидејќи се организирани надвор од затворениот простор во однос на нивната содржина. Најважни од сите карактеристики што создаваат манифестации се празничниот дух, квалитетот, автентичноста, традицијата, гостопримството, симболиката итн.

Табела 2: Статистика на Домот на културата во град Витија, 2019-2021 година

<i>Година</i>	<i>Број на седишта</i>	<i>Број на театарски претстави и репризи</i>	<i>Број на концертни изведби</i>	<i>Број на гледачи</i>	<i>Број на стручни работници</i>
<i>2019 година</i>	466	6	6	2350	2
<i>2020 година</i>	466				2
<i>2021 година</i>	423		3	4500	2

Извор: Агенција за статистика на Косово

Вклучувањето во развојот на културата во туризмот како интегрална основа за туристичката индустрија е промена која наведе многу автори да сугерираат дека растот на туристичката култура е нешто „ново“ и различно во сегашните и квантитативните модели од културниот туризам.

Културни објекти

Витија располага со доста голем број културни споменици со културно-историски вредности, што покажува значителен потенцијал за културен и верски туризам. Подолу е бројот на верски објекти во Вити:

1. 30 џамии,
2. 6 католички цркви и
3. 6 православни цркви

Слика 1: Верски предмети во Вити

Дваесет и двајца (22) од нив се под привремена локална заштита. Многу од сегашните џамии се реновирани. Православните цркви сè уште се во употреба на српската заедница, тие се наоѓаат во селата Бинче, Вербовц, Могила и во градот Витија.

Слика 2: Џамијата на селото Гермова (околу 1827 година) и црквата Свети Јосиф во Горно Стубеле.

Од друга страна, шесте католички цркви биле користени и се наоѓаат во селата Летница, Вернез, Кабаш, Бинче и Стубел е Еперме. Меѓу нив се издвојува католичката црква Пресвета Богородица во Летница. Основана во 1866 година, оваа црква е позната по својата позната 300-годишна статуа на Пресвета Богородица, поставена на олтарот и обожавана од ациите кои со нетрпение чекаат да ја видат, па оттука и масовниот туризам во текот на 15-те дена. месец август. Она што го прави уште поуникатно е во 1928 година, Мајка Тереза донесе одлука да ја прифати нејзината вест за да стане калуѓерка во црквата Пресвета Богородица. Секој август, празникот Богородица се слави во селото Летница од посетители кои живеат во Албанија, Република Северна Македонија, Црна Гора, Хрватска и Италија, како и голем број локални ации. „Бања е Клокот“ и „Бања е Клокот“ и „Бања е Клокот“ и „Бања е Клокот“ се сместени во нивните блиски куќи. Други споменици со културна и историска вредност може да се најдат во градот Витија и разни села во Витија пред албанското, кое е познато по двете градски училишта на Косово, првото е отворено во селото Стубел во 1905 година. многу брзо до 1905. вториот основан во село Пожаран во 1907 г.

Ова сега е претворено во училиште, но сè уште не е отворено за јавноста, по повод некои други посети на свештеникот или кафеаната на луѓето кои секоја година го одржуваат фестивалот на „Дон Микел Тарабулузи“, каде многумина учествуваат посетители од земјата и странство. земјата.

Табела 3: Бројот на посетители на куќи и нивните ноќевања во хотели во регионот на Гњилане

Посетител			Ноќен престој		
		%			%
Февруари 2023 година	Февруари 2024 година	Февруари 2023 година	Февруари 2023 година	Февруари 2024 година	Февруари 2023 година
		Февруари 2024 година			Февруари 2024 година
1580 година	196	-87,6%	7517	279	-96,3%

Извор: Агенција за статистика на Косово

Од она што може да се види од табела 3, споредбата помеѓу последните две години 2023 и 2024 година, во последниот месец од 2023 и 2024 година, во текот на последниот месец има намалување на бројот на посетители на хотелските сместувачки капацитети во Гњилане. регион (овде прават дел од Витија како општина сама по себе). Неговата тежина е прилично голема и означена со бројки е 87,6% помалку посетители во февруари 2024 година отколку во февруари 2023 година, а 96,3% помалку не престојуваат во истиот период.

Празник на „Богородица Летница“ Летница-Вити

Културното и природното наследство во Косово е недоволно искористен социјален и економски ресурс. Има малку луѓе надвор од нивната околина кои досега виделе зелени планини со поројни потоци, недопрени и културни села на Косово. Таков е случајот со Летница, мало село лоцирано на планините Карадак во близина на границата со Република Северна Македонија.³

Празникот на Пресвета Богородица Летница е еден од најрадосните и најомилените празници на Католичката црква во Косово. Петнаесетти август е синоним за маријанско ацилак, маријанска духовност и патот на Дева Марија. Петнаесетти август собира илјадници верници и граѓани на Косово во Светилиштето Летница. Оваа црква на католиците во Косово секоја година се празнува со многу љубов и секоја година на 15 август на англиски јазик се одржува манифестацијата или како што е познато во народот „Празникот на дама Марија“.

³Херитици лаб, Општа преродба на Летница, 2020 година

Каква врска има овој празник со мене во Анамор и туризмот во Анава?

Ацилакот во Анаморава го поврза со овој празник бидејќи секоја година таму доаѓаат со верба на ациите за да прослават многу туристички и многу интересни места за сместување на верници (ациии) кои се дојдени од различни земји како Хрватска, Италија, Албанија и други земји од каде потекнуваат или имаат потекло локалните верници од Стубла итн. Како резултат на тоа, гастрономскиот сектор, исто така, бележи општински пораст на приходот од пристигнувањето на клиентите во 7 дена од празниците.

Заклучок

Културните добра се креации на материјална и духовна култура создадени во областа во текот на историскиот процес. Тие се дел од историјата, но и дел од секојдневниот живот на заедницата. Ова го имаат само туристите, не ги интересира и тогаш ја сфаќаат желбата да ги запознаат културните вредности не во околината, туку и во регионот на другите земји. Кај нас сеуште е незаборавна туристичката презентација на културните добра и некои значајни публикации од интерес за познавање на културата на нашата земја. За подобро промовирање на културниот аспект, тие треба да ги гледаат тие страници во целост, како предмети и како објекти во кои нешто се случува, а зошто да не препознаат таква култура денес?

Спомениците на културната историја на Косово несомнено се оние кои припаѓаат на Српската православна црква и досега сите тие се културна историја на Косово и се отстранети на листата на светско наследство на УНЕСКО, која како земја мораме да ја зачуваме и да ја ставиме во плановите на нашата држава, споменици кои се вклучени во овие списоци се: 1) Дечанскиот манастир во Дечан, 2) Пеќската патријаршија во Пеќ, 3) манастирот Грачаница кај Приштина и 4) Богородицата Љевишка црква. во Призрен.

Културните вредности во градот Витија се одлична можност за развој на локалниот туризам и подигање на свеста за културата на витинскиот крај. Преку добри и високи стратегии за промоција, како што се уметнички изложби, обиколки со водич низ локациите, информативни материјали и онлајн платформи, посетителите може да се охрабрат да истражуваат сè што има да понуди градот Витија. Ова не само што ќе го подобри, туку и ќе ги направи сите оние кои ќе живеат и ќе го промовираат културниот идентитет на градот и ќе создаде одлично искуство за сите што ќе го посетат. Исто така Туристичката промоција на културните вредности во градот Витија е предизвик и одлична можност за ширење на културното богатство на градот низ целиот свет. Како, промовирање на туѓи вредности во светот и враќање на овој свет за идните генерации. Преку иновативните стратегии за маркетинг и промоција, како што се употребата на информатичка технологија и стратегии за дигитализирана содржина, градот Витија може да стане омилена дестинација за патниците кои сакаат да го истражуваат пејзажот.

ЛИТЕРАТУРА

1. Dimitrov, Nikola and Metodijeski, Dejan and Koteski, Cane and Angelkova, Tanja (2017) Верски туризам. Универзитет Гоце Делчев, Штип. ISBN 978-608-244-463-5
2. Dimitrov, Nikola, Mitreva, Elizabeta, Serafimova, Mimoza (2017) Методологија на научноистражувачка работа (наука и практик). Независно издание, Штип
3. Koteski, Cane and Jakovlev, Zlatko and Dimitrov, Nikola (2021) Религија, планини и социоекономски услови. LAP Lambert Academic Publishing, Германија.
4. Агенција за статистика на Косово, Приштина, 2022 година.
5. Батковска Лиљана (2005): „Методологија на научно истражување“, Факултет за туризам и угостителство - Центар за научни истражувања, „Идеа - Комерц“, Охрид;
6. Броци Ермела, Народната работа сот, дел од културната грастей, Културна традиција и современост, стр.157-160, Центар за албански студии, Институт за културна антропологија и напредни студии, Тирана 2011 г.
7. Кесар.О, Специфични форми на туризам, Загреб, 2015 г

8. Припадност за заштита и развој на природните вредности и еколошките вредности.
9. Просторен план на Косово 2010 - 2020+
10. Стишќак, С. (2015). Дубровнички туристички ресурси, Карловац.
11. Херитиц лаб, Општа преродба на Летница, 2020 година
12. Центар за регионален план за наследство 2015 - 2018 година.